

El paradigma de la xarxa

LLUÍS FOIX / Periodista

AVUI, 24 de març del 2010

La decisió de Google de desviar el seu cercador xinès cap a Hong Kong per evitar la censura del govern pequinès ha estat portada en molts diaris del món. No és una qüestió menor, perquè afecta la llibertat de molts milions de xinesos que encara respiren per l'esquerda d'internet, al marge de la vigilància del règim. Mai hauria sospitat el camarada Mao que un enemic invisible amenaçaria l'evolució de la Revolució que es proclamà el primer d'octubre de 1949 a Pequín. Ell encara vigila tothom qui entra i surt del Palau Imperial amb una fotografia que ningú no s'atreveix a remoure.

ELS ENEMICS DE LA XINA JA NO SÓN els Estats Units, Rússia o el Japó. La barreja de comunisme i capitalisme ha construït una gran potència econòmica, política i militar. I també científica, com demostren els 400.000 enginyers que es van graduar l'any passat a les seves universitats. El que preocupa més les autoritats xineses no és que el president Obama es reunixi amb el Dalai-lama o que Taiwan sigui reconegut com a Estat independent per Washington. El que més les inquieta és perdre el control de la informació i les opinions que circulen per la xarxa sense el seu coneixement i control.

LA CONFRONTACIÓ ENTRE GOOGLE I EL GOVERN xinès és un paradigma de com s'iniciaran i es lliuraran els conflictes en el segle XXI. Internet i les noves tecnologies que se'n deriven han estat l'invent més revolucionari de l'era moderna. El president Clinton n'estava convençut en veure l'abast de la socialització del coneixement que convertia ciutadans

anònims en actors principals arreu del món. La xarxa travessa ideologies, fronteres, règims i institucions en temps real i sense límits geogràfics. És l'eina més subtil i eficaç per canviar estats d'opinió, per fer caure prestigis, per demolir fortunes i per plantar cara als poderosos de l'entorn més immediat o remot. També és l'instrument a mà de qualsevol per amenaçar, distorsionar i promoure accions terroristes sense que ningú hagi de donar la cara.

ÉS UNA ESPASA DE DOBLE TALL amb la qual haurem de conviure i que haurem d'administrar per no caure en la confusió total. La xarxa permet, per exemple, que l'organització Al-Qaida es permeti penjar imatges i proclames anunciant atacs terroristes o venjances contra persones o nacions. No sabem si Bin Laden està viu, si existeix o si es troba amagat a les muntanyes de l'Afganistan o dóna instruccions des del desert de Mali. No en sabem res, però rebem els seus missatges mitjançant gravacions penjades a la xarxa anunciant qualsevol desgràcia.

S'HA CONSTRUÏT UN MÓN QUE TÉ L'OPACITAT del seu origen, però que mostra una visibilitat que va més enllà del que puguin dir els diaris, les ràdios o les televisions. Els mitjans clàssics de comunicació hem perdut l'hegemonia de la informació i de l'opinió i, per tant, hi ha una realitat paral·lela que actua amb força a la societat sense estar subjecta als codis de la correcció política, del dret i de la seguretat jurídica.

L'HISTORIADOR COMUNISTA ERIC HOBBSBAWM, que va ser fa uns mesos a Barcelona, deia que "vivim en un món que es globalitza a una velocitat vertiginosa i que depèn d'empreses privades transnacionals que viuen al marge de les lleis estatals i dels impostos de l'Estat, cosa que limita

notablement la capacitat d'altres governs més grans encara per controlar les seves pròpies economies".

EL QUE FA POR A LES AUTORITATS XINESES i també a les democràcies occidentals és l'explosió de la llibertat, que pot portar a fer caure un règim dictatorial però també a fer trontollar els sistemes lliures consolidats. Dostoievski ho resumia en una frase: la llibertat sense límits condueix a una tirania sense límits. Es violen les normes de la llibertat quan es condemna una persona sense judici o se la castiga d'acord amb una llei retroactiva. Quan s'ordena als fills de denunciar els pares, com va passar a Cambodja, en nom de l'Estat, quan els militar utilitzen mètodes bàrbars o quan es perpetra una matança de minories perquè irriuen una majoria o un tirà. Coincideixo amb Isaiah Berlin quan deia que no era ni conservador ni individualista a l'estil laissez faire, sinó un liberal del New Deal de Roosevelt, convençut que les persones no poden ser lliures si són pobres i desgraciades i tenen una educació deficient. La llibertat només és llibertat si se'n gaudeix amb un cert grau d'igualtat social.

GOOGLE HA MARXAT DE PEQUÍN PER EVITAR ser còmplice de l'extorsió i retallada de llibertats del règim. Intentarà ser una corretja lliure des de Hong Kong, encara que les autoritats pequineses intentaran impedir que els xinesos puguin expressar-se sobre la realitat del seu país, que viu temps de prosperitat econòmica però que no concedeix als seus ciutadans el dret universal a ser lliures.

ESTEM DAVANT UNA NOVA REALITAT que canvia els paràmetres polítics i socials dels últims dos segles. La paraula circula lliurement per tot el món sense que ningú ni res no l'aturin. Caldrà, però, prevenir que allò que tan bé pot fer no sigui una eina per destruir el que s'ha construït en nom

de la llibertat. Cal persistir que la llibertat, la veracitat, la justícia i la solidaritat no són conceptes aïllats sinó relacionats entre si. Les noves tecnologies permeten vigilar el vigilant, criticar-lo, demanar-li comptes. Però, a la vegada, això no significa que en nom de la llibertat tot s'hi val.